

Curaçao

in oude ansichten

BIBLIOTECA NACIONAL ARUBA

3 0993 00075 120 6

Curacao in oude ansichten

door
dr. J. Hartog

Europese Bibliotheek - Zaltbommel/Nederland MCMLXXIV

Bij de Europese Bibliotheek in Zaltbommel verschijnen o.a. de volgende series:

IN OUDE ANSICHTEN, een serie boekjes waarin wordt vastgelegd hoe een bepaalde plaats er uitzag in „grootvaders tijd”, dat wil zeggen: in de periode die ligt tussen ongeveer 1880 en 1925. In deze reeks zal een deeltje gewijd worden aan bijna elke plaats in Nederland. Er zijn reeds zo'n vijfhonderd boekjes verschenen. Naast de deeltjes over steden en dorpen verschenen in deze serie vele boekjes over algemene onderwerpen zoals de paardetram, de stoomtram, de elektrische tram, kastelen, molens, de marine enz. Bovendien zijn er reeds zo'n tweehonderd delen van steden en dorpen in België verschenen onder de serienaam „In oude prentkaarten” en/of „En cartes postales anciennes”.

KENT U ZE NOG... is een reeks die de mensen-van-toen in een bepaald dorp of een bepaalde stad centraal stelt, in de periode die wij eveneens aanduiden als „grootvaders tijd” (circa 1880-1940). Ook in deze reeks zal aan bijna elke plaats in Nederland een deeltje gewijd worden. Er zijn reeds zo'n honderd boekjes verschenen.

Nadere inlichtingen over verschenen of nog te verschijnen deeltjes kunt u verkrijgen via uw boekverkoper of rechtstreeks bij de uitgever.

Deze uitgave van de Europese Bibliotheek te Zaltbommel is gedrukt bij Grafisch Bedrijf De Steigerpoort te Zaltbommel en gebonden bij Jansenbinders te Leiden.

INLEIDING

Hotels en prentkaarten of ansichten hebben met toeristen en reizigers te maken. Het wekt daarom geen verwondering, dat wij beide al vroeg aantreffen op Curaçao, gelegen als het is op een internationaal kruispunt van – vroeger – zeilroutes. De prentkaart, ansicht, „karchi” of „tarjeta”, heeft amper haar intrede op de wereld gedaan, of er zijn Curaçaose kooplieden, die ze in omloop gaan brengen. Foto's had men in overvloed, want Felix Soubllette, in 1846 geboren op Curaçao en zelf koopman, had zich sinds ongeveer 1870 op de fotografie toegelegd en daarin zulke uitzonderlijke resultaten bereikt, dat een album met zijn foto's van Curaçao op de Internationale Fototentoonstelling te Parijs in 1900 een prijs verwierf.

Er zijn verschillende instellingen en personen op ons eiland, die grotere of kleinere collecties van de foto's van Soubllette bezitten, onder meer de fotografen Fred Fischer en A. Jeuken, het Curaçaos Museum en het Centraal Historisch Archief.

Drie Jonckheers, Johan Hendrik, Ferdinand François en Willem August, de Delvalles van El Globo, Abraham Salas, Julius Penha, Próspero Morón, C.N. Winkel en Zonen, wat later H. Forbes Schotborgh, L. Reck van Sunny Isle en A.D. Capriles hebben de eerste ansichten van Curaçao uitgegeven. Hoewel er enige drukkerijen waren, kon men hier geen prentkaarten drukken. Meestal gebeurde dit in Duitsland, later ook in Engeland en de Verenigde Staten. De correctie van de opschriften op de kaarten liet nog weleens te wensen over. Behalve Salas waren alle uitgevers kooplieden, die in allerlei zaken handelden. Zij waren dus niet gespecialiseerd.

Wie nu de „karchinan” bekijkt, moet erkennen dat men met zekere virtuositeit foto's heeft uitgekozen. Want nu, driekwart eeuw en meer later, geven die oude „karchi” een beeldverhaal „del Curaçao que se va”, titel van het onvergetelijke boek van John de Pool, die de sfeer van het Curaçao van omstreeks diezelfde tijd zo kostelijk beschrijft.

Curieus is dat men zich niet beperkte tot prentkaarten die stad en land uitbeelden, maar dat men ook ansichten uitgaaf van allerlei evenementen, zoals de stranding van een schip, de ravage aangericht door een orkaan, het bezoek van een gouverneur aan de bischop, en zelfs de boycot van een Venezolaans schip in een tijd, toen de verhouding tussen Venezuela en Curaçao gespannen was.

Degenen, die Curaçao bezochten, spraken allerlei talen. Van vele prentkaarten bestaan verschillende edities, elk in een andere taal, Spaans, Engels of Nederlands, nooit in het Papiament.

Ter completering van het beeldverhaal van „Corsow di antaño”, van oud-Curaçao, zijn naast vele oude prentkaarten enkele oude schilderijen, prenten, tekeningen en foto's gereproduceerd, teneinde een afgerond geheel te krijgen. Na de reproductie van enkele prenten van 1812 en een schilderij uit de achttienste eeuw volgen wij voor de rangschikking een wandelroute van het Waterfort, langs het Fort Amsterdam,

door de Punda en over Pietermaai naar Scharloo, dan over de vroegere Gouverneur van den Brandhofbrug naar de Handelskade en de schipbrug over naar Otrobanda. Langs de Rodeweg, toen nog een zandweg, gaan wij naar buiten. Tenslotte volgen enige ansichten of foto's van de voormalige rooms-katholieke missie, van gebeurtenissen die de gemoederen bezig hielden, allerlei industrieën of bezigheden, besloten met de komst van de radio en het vliegtuig.

Behalve uit onze eigen collectie mochten wij gebruik maken van de verzamelingen van de heren H. Badaracco, Jessy Jesurun, J. van Leeuwen, J.C. van Essen, mr. C.H.B. Boot en W.S. de Waal, aan wie wij, mede namens de kijkers van ons boek, hiervoor harte-lijk dankzeggen.

Elisabeth, mijn lieve en kunstzinnige vrouw, die hielp bij het uitzoeken, bedank ik ook van harte voor het scheppen van een omgeving waarin men dit soort werk verrichten kan.

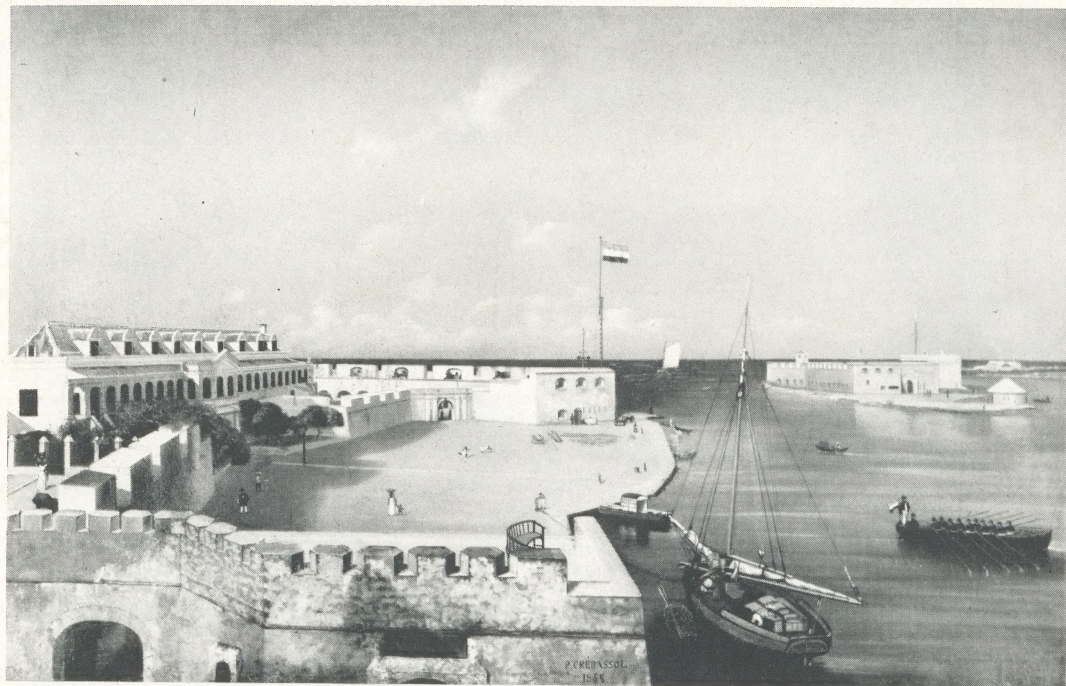
1. De St.-Annabaai, naar een Engelse prent uit 1812, gezien vanaf de Ceru Sablica, waarop Fort Nassau (toen Fort George) ligt. Aan de overkant het Rif en de molen (vandaar het Molenplein), voor zover wij weten de enige afbeelding van de molen die bestaat. De omvang van het Rifwater is goed te zien.

2. In 1812, toen Curaçao onder Engels bestuur stond, zijn in Londen verschillende prenten van het eiland uitgegeven. Op bovenstaande rechts Fort Nassau (toen, zoals gezegd, Fort George) en op de achtergrond het Schottegat met zijn vele eilandjes, die sindsdien allemaal zijn verdwenen.

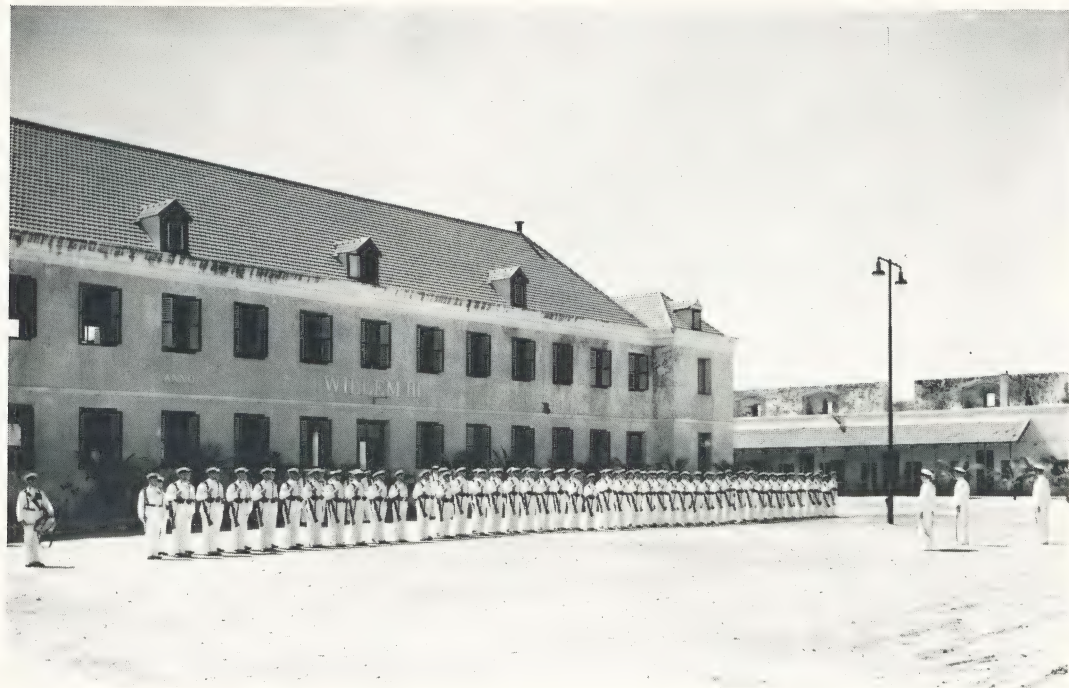
3. Het oudst bekende schilderij van Curaçao, uit de achttiende eeuw. Gezicht op Pietermaai, met op de achtergrond het ommuurde Willemstad. De fortkerk en de synagoge zijn goed te herkennen. Rechts het Waaigat, dat oudtijds veel groter was en zich uitstreckte tot waar nu de kathedraal staat. Pietermaai zelf was onbewoond en de uitgestrekte vlakte diende als oefenterrein voor de militairen, die men hier druk doende ziet. Het schilderij is in het bezit van de familie De Sola in San Salvador.

4. Het plein voor het Fort Amsterdam, naar een schilderij van P. Crébassol uit 1855. Waterfort en Riffort zijn nog geheel intact. Van de vooruitstekende hoek van Fort Amsterdam (aan de kant van de Bredestraat), oudtijds bastion De Klok, liep de muur door tot aan de zee kant, waar nog een klein bastion, genaamd De Waag, was. In deze muur bevond zich oudtijds de stadswaag. Rond 1925 is de muur afgebroken.

5. Binnenzijde van het Waterfort, zoals dit tot 1955 heeft bestaan. Dit is de tegenwoordige Plaza Piar. Het Waterfort is het vierde van deze naam op deze plaats en dateert van het begin van de negentiende eeuw.

6. Binnen het vroegere Waterfort had men de in 1858 gebouwde kazerne Willem III, waar het korps mariniers was gelegerd. In 1955 zijn de militaire gebouwen van het fort afgebroken in verband met de bouw van Hotel Intercontinental.

7. De balkonkamer van het paleis van de gouverneur in de dagen van John de Pool, een driekwart eeuw geleden. De deur rechts leidt naar het portaal, links naar het balkon en de deur daarnaast tot de gang. Opvallend is, dat de deuren ongelijk van hoogte zijn.

10. De parade van Fort Amsterdam was vroeger geheel leeg, herinnering aan de tijd, toen het plein nog werkelijk voor de monsterring van de troepen werd gebruikt. Mevrouw Eugénie Wouters, echtgenote van de toenmalige gouverneur, heeft in 1938 het perk in het centrum laten aanleggen, waardoor de kerk en de gebouwen beter tot hun recht komen. Deze prentkaart is van vóór 1938. Fort Amsterdam was aanvankelijk het sterkste fort en het is herhaaldelijk in actie geweest, ook aan de landzijde, bijvoorbeeld bij een Franse aanval via Pietermaai in 1673. Door de bouw van het Waterfort en Riffort in het begin van de negentiende eeuw verloor Fort Amsterdam zijn militaire betekenis; sindsdien werd het meer en meer bestuurscentrum.

Herdenking 300sten geboortedag Admiraal Michiel Adriaan De Ruyter. 800 Schoolkinderen, Feestliederen zingende voor het Gouvernements huis.

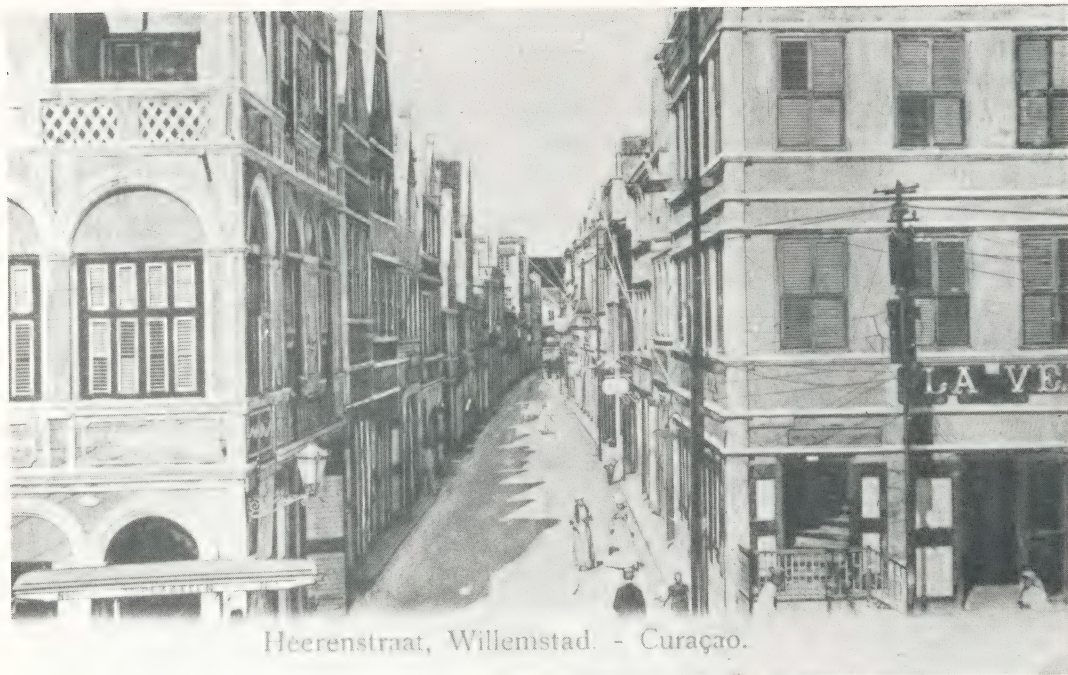
Sonblette et fils, Hof-Photografen.

OUTRARD W. J.

11. Zanghulde op het Gouvernementsplein bij gelegenheid van de herdenking van de driehonderdste geboortedag van Michiel A. de Ruyter op 24 maart 1907. Achthonderd kinderen zongen hier onder leiding van frater Richardus.

12. Het postkantoor in Fort Amsterdam stond op de plaats waar nu de algemene secretarie is gevestigd. In 1955 is het afgebroken.

13. De Herenstraat omstreeks 1888.

14. De Bredestraat, Punda, omstreeks 1890. Op de voorgrond de „paardenspoorweg”, begonnen in 1884, welke liep van de Bredestraat via Pietermaai naar Scharloo. Een rit kostte zes cent. De remise stond op het tegenwoordige Julianaplein. Initiatiefnemer was Abraham Salas.

15. De Herenstraat omstreeks 1945. Op 1 november 1969 is de Herenstraat veranderd in een promenade zonder rijdend verkeer.

16. In 1911 is de „paardenspoorweg”, zoals men op Curaçao zei, gemotoriseerd. Dit is, voor zover bekend, de enige overgebleven afbeelding van de motortram.

17. Op de plaats van het gebouw van de K.N.S.M.-De Kroonvlag stond heel vroeger het kantoor van Rivas, Braasch & Co., later Rivas, Fensohn & Co. Daarna was daar boekhandel Sluyter (die naar de overkant verhuisde en boekhandel Mensing werd). Op het laatst kwam hier de douane, zie volgende foto.

18. Het vroegere douanegebouw op de hoek van de Bredestraat, waar nu de K.N.S.M. haar hoofdkantoor heeft.

19. Op de hoek zien we weer het douanegebouw, daarnaast (met luifel) Winkel Agencies en de Spaar- en Beleenbank van Curaçao.

20. Het in 1947/48 afgebroken gebouw van de Curaçaose Hypotheekbank op de hoek van het Mr.Dr.M.F. Da Costa Gomezplein en Bredestraat.

21. Het verdwenen gebouw van La Exposición aan de Bredestraat, waar in 1955 een bankgebouw is verrezen.

22. Het Wilhelminaplein. In het midden La Casa Rosada. Op de achtergrond de gevel van de synagoge. De tramrails lopen dwars over het plein.

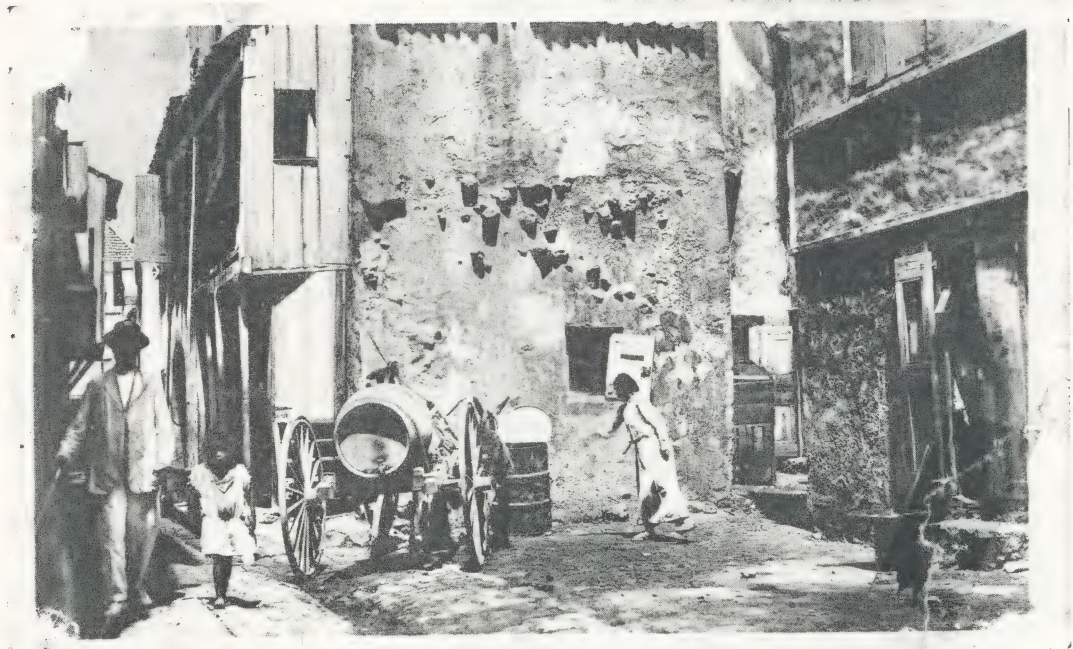
Na de overname van het Bestuur der Kolonie Curaçao door den nieuw-benoemde Gouverneur
Mr. Th. I. A. NUYENS.

23. Op 16 oktober 1909 aanvaardde mr. Theodorus I.A. Nuyens, oud-advocaat en rechter, zijn ambt als gouverneur van Curaçao. Soublotte maakte er een foto van, die als ansicht in de handel kwam.

24. Het gebouw aan het De Ruyterplein, waarin in 1910 gevestigd waren, van links naar rechts: Edwards, Henriquez & Co., Julius Penha, en S.E.L. Maduro & Sons, blijkens de ronde borden toen al zetel van diverse consulaten. Op de voorgrond een Ford, ingevoerd door de Maduro's. In 1916/17 is dit gebouw afgebroken en vervangen door het tegenwoordige, waarin momenteel Maduro & Curiels Bank is gevestigd; de firma S.E.L. Maduro & Sons verhuisde enkele jaren geleden naar de Emancipatieboulevard.

Curaçao. A corner in an old quarter. A blind man passing a water car.

26. De Moordenaarstraat, waarvan de naam in 1930 veranderd is in Passaatstraat. Vóór de stadssanering, waardoor in 1939 het Helfrichplein (het tegenwoordige Mr.Dr.M.F. Da Costa Gomezplein) ontstond, was het hier een wirwar van zulke straatjes.

27. De telefooncentrale van Punda, 1898. De eilandstelefoondienst werd ingesteld in 1892.

28. Een kaart van Pietermaai uit 1902. Rechts op de voorgrond ziet u de voormalige loge De Vergenoeging, thans Bank of America (gebouwd in 1869), dan de tempel (gebouwd in 1867) en de Hendrikschool, toen nog Landsschool genoemd (gebouwd in 1885).

29. Na 1845, toen de zes eilanden van de Nederlandse Antillen een zelfstandige kolonie waren geworden, breidden de werkzaamheden van de raad zich dermate uit, dat er behoefte ontstond aan een nieuw raadhuis. In de nog ommuurde stad was hiervoor geen plaats. Men dacht aan het Molenplein, maar de raad oordeelde dat dit te ver was van de handel en de landskantoren. Zo kwam het op de toen nog praktisch ongebruikte vlakke ten oosten van de stad. Tussen 1858 en 1861 is het raadhuis, thans het gebouw van de staten, gebouwd. Daarnaast loge De Vergenoeging en de tempel. De palen zijn de masten voor het elektriciteitsnet (uit 1879) en de telefoon (uit 1898).

30. Het in 1899 geopende Wilhelminapark op het gelijknamige plein. De foto werd genomen bij de onthulling op 6 mei 1900 van van een borstbeeld van gouverneur mr. Charles A.H. Barge, die, merkwaardig, nog aan het bewind was. In 1932 is het borstbeeld overgebracht naar de Bargastraat, waar het nog staat. Met Stuyvesant is Barge de enige gouverneur voor wie een standbeeld is opgericht. Barge is de ook de enige gouverneur in wiens ontslagbrief de gebruikelijke dank voor bewezen diensten achterwege bleef. Blijkbaar dacht de bevolking daar anders over dan de Nederlandse regering.

uração. D.W.I. No 33—"Hendrikschool" Public School for Boys

Copyright A. D. Capriles & Co.
Curaçao - D. W. I.

31. De in 1885 gebouwde Landsschool; de kosten bedroegen toen f 45.000,-. In 1891 werd de Landsschool gesplitst in afdelingen voor jongens en meisjes, die in 1903 de Hendrik- en Wilhelminaschool werden genoemd. In 1941 is het gebouw, dat velen nog gekend hebben, vervangen door een nieuwe Hendrikschool, die in 1972 eveneens is afgebroken.

Military Parade

Militaire Parade
CURAÇAO.

Parada Militar

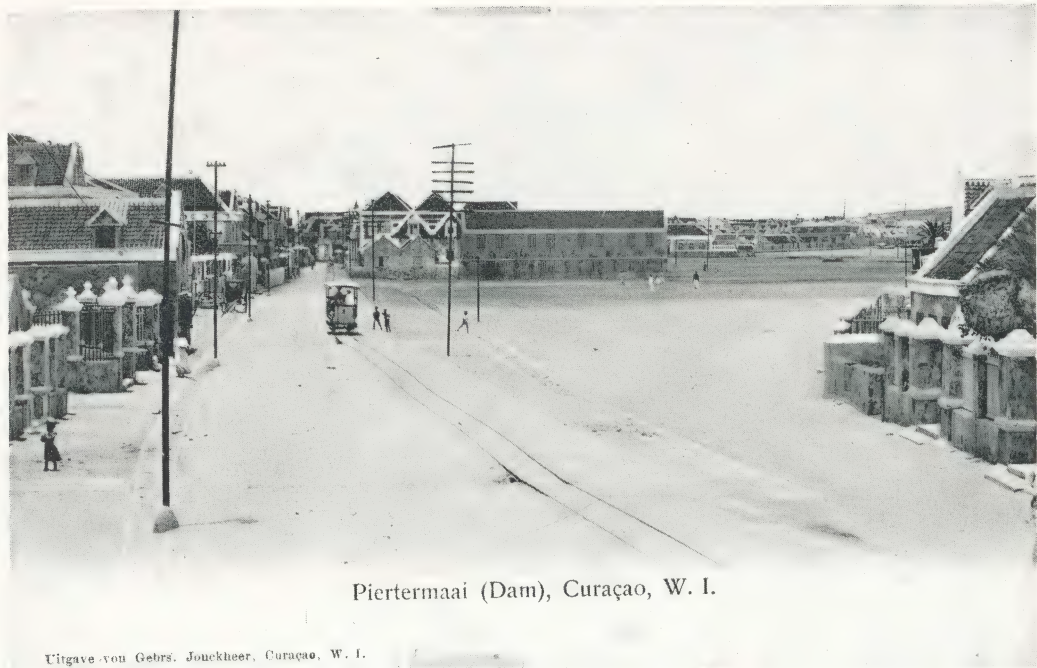
32. Een militaire parade op de Pietermaaiweg. Sinds de achttiende eeuw is er, wat dit betreft, niet veel veranderd. Ook nu wordt de parade nog hier gehouden, al maakt men er geen prentkaarten meer van.

33. Tegenover de tempel had oudtijds Julio Henriquez een stalhouderij. Het kon daar wel eens druk toegaan, zoals deze foto laat zien.

34. Over het nog altijd bestaande smalle stuk van de Pietermaaiweg, wel wat stiller dan nu, spoedt de tram zich naar het tegenwoordige Julianaplein, toen Concordiaplein geheten.

35. Een andere prentkaart van de tram op de Pietermaaiweg. Het origineel van deze kaart is een van de weinige gekleurde prentkaarten, die door de Jonckheers werden uitgegeven.

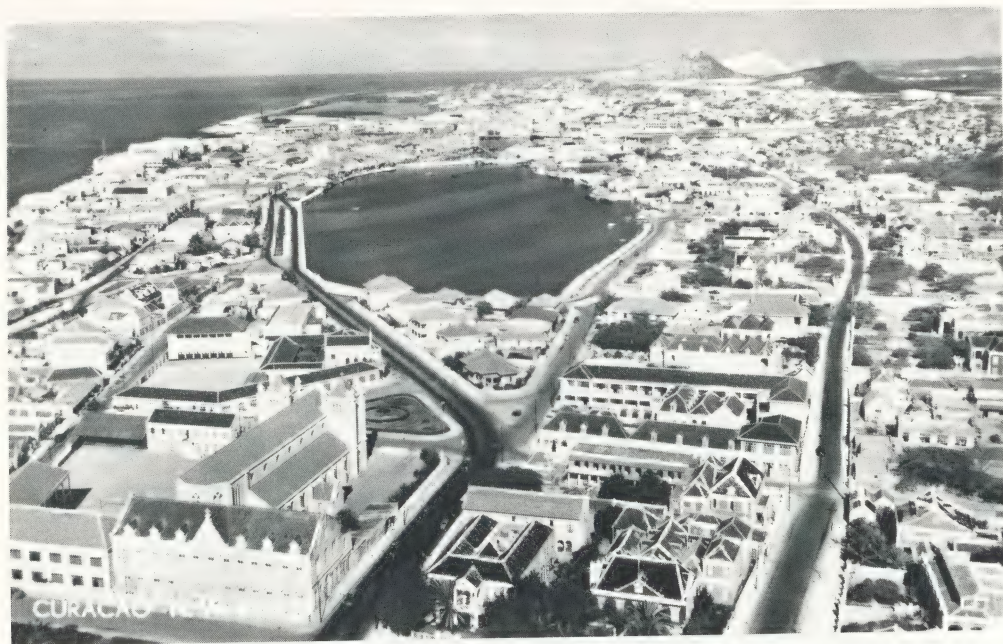
R. K. Kerk of Pietermaai, Curaçao, W. I.

Uitgave van Gebrs. Jonckheer, Curaçao. W. I.

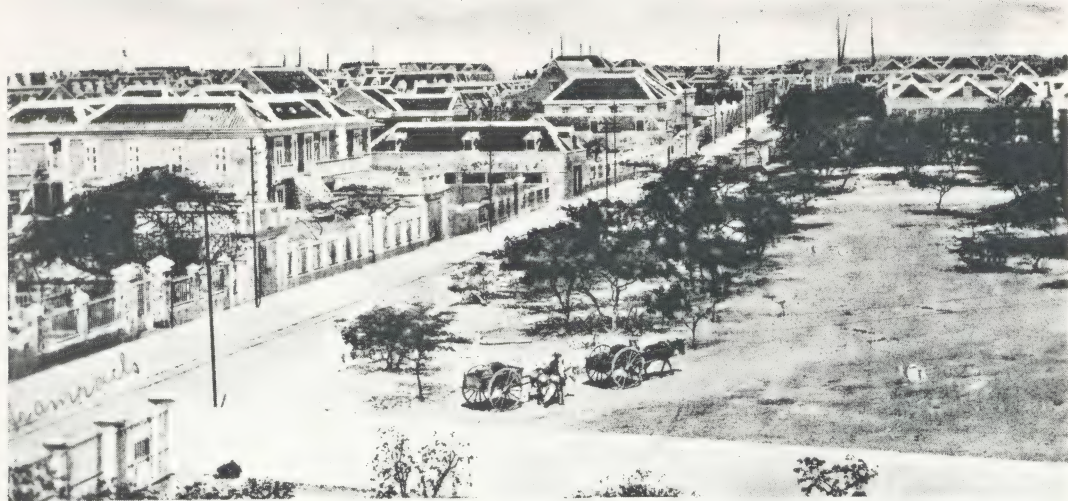
36. Het tegenwoordige Woutersplein voor de kathedraal. In 1882 werd de Rozenkranskerk gebouwd; sinds 1958 is zij onze kathedraal. Deze kaart is van vóór 1885, het jaar waarin het klooster naast de kerk werd gebouwd. Rechts de club San José, waar in 1898 voor het eerst het Curaçaose volkslied „Den Tur Nación” is gezongen.

37. Simón Bolívar met Mordechay Ricardo, een uit Amsterdam afkomstige rechtsgeleerde, die op Curaçao een advocatenpraktijk had en door wiens toedoen de Venezolaanse bevrijder enige tijd op Curaçao kon verblijven. Op de achtergrond de Octogoon, „Dakki Parasol” of „Altagoms” (van octogoon) bij de heel oude Curaçaoënaars, de spreekkamer van dokter Josef Capriles uit 1760.

38. Een prentkaart uit latere tijd, want zij is gemaakt naar een foto van Fred Fischer. Links op de voorgrond de kathedraal, welke gebouwd werd op een van de uitlopers van het vroeger veel grotere Waaiyat.

Curaçao. Scharloo.

C. Winkel & Zonen, La casa rosada. Curaçao.

39. Scharloo. De afzender van de kaart heeft er het woord „tramrails” bij geschreven.

40. Scharloo omstreeks 1900. Er stonden vrijwel alleen herenhuizen langs de waterkant.

41. Berg Altena zeventig jaar geleden. Er loopt rustig een kip midden op de straat. De huizen rechts zijn in 1958 afgebroken.

42. In 1883 werd over het Waaigat de Gouverneur van den Brandhofbrug gelegd, een houten ophaalbrug. De brug lag recht tegenover het plein, zoals men ziet. In 1928 is deze brug vervangen door de tegenwoordige Wilhelminabrug, die iets meer naar het oosten toe is gelegen. Het gebouw recht tegenover de brug, nu een winkel, was oudtijds een hotel.

43. De Handelskade. Het gebouw is het Aspinwall Hotel van P.H. Maal; op 12 april 1871 werd in dit hotel de oprichtingsvergadering van de nog altijd bestaande sociëteit De Gezelligheid gehouden.

44. De in 1888 geopende schipbrug, officieel geheten Brug Koningin Emma der Nederlanden, genoemd naar de moeder van koningin Wilhelmina, die in die jaren regentes was. De brug is in 1939 vervangen door de tegenwoordige.

45. Als de brug open was, namen de voetgangers plaats in wrikponten. Op de voorgrond een dame met parasol. Let op het plaveisel. Blijkens het onderschrift is deze prentkaart gedrukt in Straatsburg.

46. Dezelfde foto werd soms voor verschillende prentkaarten gebruikt. Dit is precies dezelfde foto als de vorige, maar men heeft er een oorlogsschip in getekend. De kaart dateert van 1908, toen de verhouding tussen Venezuela en Curaçao enigszins gespannen was.

Calle de la Marina - Willemstad - Curaçao.

*U. S. S. "Dubuque"
taking C. C. B. Pocahontas
Coal at Maduro's Coaling Station. —
Dutch W. I.*

48. De opkomst van Curaçao als kolenstation in de tijd dat steenkool de energiebron voor stoomschepen was, dateert van 1901, toen S.E.L. Maduro & Sons de Nieuwe Werf in handen kreeg. Kolensjouwen werd een apart bedrijf. Alles moest uiteraard met de hand worden gedaan. Kolendragers en -draagsters — want ook vrouwen deden mee — sjouwden in gezwinde pas mandjes kolen aan boord. Per mandje werd drie cent, later vijf cent betaald. In één uur kon men op Curaçao honderdtwintig ton steenkool aan boord sjouwen, sneller dan waar ook in wijde omgeving.

Boycotage van de schoener Maria Abigail — Curacao, W. I.

„Boycotage van de schoener Maria Abigail — Curacao, W. I.

49. Het boycotten, met een prachtig woord „booicotage” genoemd, van een Venezolaanse schoener in 1902.

50. Awasá vóór 1900. In 1921 werd het plein het Brionplein genoemd (naar Luis Brion, overleden in 1821) en in 1971 Plaza Brión.

Hotel Americano, Curaçao, Alberto Badaracco Propietario.

HOTEL AMERICANO

ESTABLECIMIENTO DE BUEN TONO

ESPLENDIDA SITUACION

VIDA VERDADERAMENTE CONFORTABLE

EL UNICO ESPECIAL PARA FAMILIAS

REFERENCIAS DE PERSONAS PROMINENTES.

51. Hotel Americano van Alberto Badaracco was oudtijds het beste hotel ter plaatse. Het werd geopend in 1905 en heeft bestaan tot 1969. Op de voorgrond enkele fiakers. Naast de ingang was de Barberia Francesa gevestigd.

PROPIETARIO ALBERTO BADARACCO, CURACAO. (1909)

52. In 1909 had Hotel Americano zich uitgebreid tot het nog bestaande pand ernaast; het balkon werd doorgetrokken.

Burgers cavalieristen die de erewacht van den Gouverneur hebben uitgemaakt by de feestviering van de geboorte van het kroon Princesje. — Curacao, 1. Mei 1909.

53. Een prentkaart uit 1909 met de keurig in het wit gestoken „burgers cavalieristen”, de erewacht van gouverneur jonkheer Jan O. de Jong van Beek en Donk bij de feestviering ter gelegenheid van de geboorte van prinses Juliana.

54. Het Brionplein omstreeks 1956. Hotel Americano werd in 1914 geheel verbouwd.

"Hotel Americano Terrace & Restaurant,
overlooking the famous Pontoon Bridge"

55. Het beroemde terras van Hotel Americano, waar „tout Curaçao” in de loop van de late namiddag en avond enige tijd doorbracht, totdat na 1957 de nieuw gebouwde luxe hotels de trek kregen.

56. De monumentale ingang van het vroegere landgoed Suikertuintje.

Curacao, D.W.I.

No 43 The "Rifwater"

Copyright A. D. Capriles & Co.
Curacao, D.W.I.

57. Het Rifwater op een prentkaart van rond 1912.

58. Het Rifwater, zoals het er in de eerste wereldoorlog uitzag. In 1947 is men begonnen het te dempen.

Rifwater, Otrabanda. - Curaçao.

59. Ongeveer ter plaatse waar nu de bioscoop West End ligt, heeft men in 1888 een smalle ijzeren loopbrug van zesenvijftig meter lengte gelegd van het Molenplein naar het Riffort. Tot 1931 heeft deze brug bestaan.

60. In 1906 heeft men in het verlengde van de Rifwaterstraat een loopbruggetje gemaakt naar het Rif, bedoeld om aldus gelegenheid te geven tot het verwijderen van vuil uit de stad. In 1910 is nog zulk een hangbruggetje aangelegd in het verlengde van de Sabasteeg (hierboven). In de volksmond kregen deze twee bruggetjes nogal typerende namen: dat bij de Sabasteeg werd „Pasa contrami” (kom mij ontmoeten) genoemd en het andere „corta oréa” (overspel-bruggetje). Op de achtergrond staat huize Stroomzigt van dokter Chris J.H. Engels.

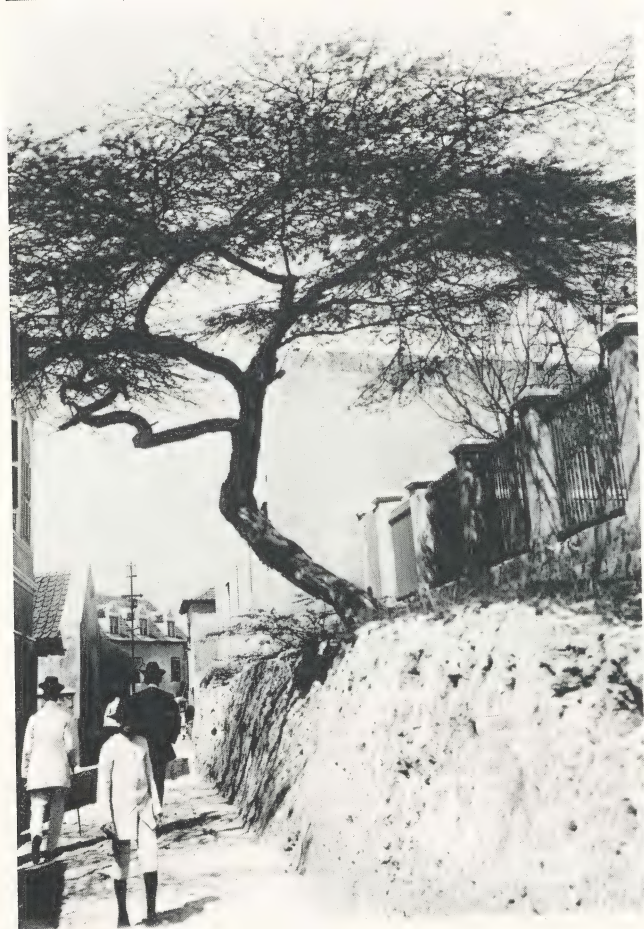
61. De Bredestraat, Otrobanda, vóór 1895. De vrouwen dragen de calashi op het hoofd, een kap van karton overtrokken met witte stof.

62. De Bredestraat, Otrobanda, ná 1895, toen een „paardenspoorweg” werd aangelegd van de landingsplaatsen van de pontjes tot aan de rooms-katholieke begraafplaats aan de Rodeweg.

63. Het binnenplein van de St.-Annakerk, waar thans het standbeeld van Mgr. M.J. Nieuwindt staat, was oudtijds door een muur afgesloten van de straat. In 1902 is deze muur weggebroken. Het standbeeld (uiteraard niet op de foto) dateert van 1927.

64. De Klipstraat, Otrobanda, was tot de doorbraak na 1945 niet meer dan een nauwe passage.

Curaçao, D.W.I

No. 12—"Hoogstraat" Otrabanda.

Copyright A. D. Capriles & Co.
Curaçao, D.W.I

65. De Hoogstraat op Otrabanda. Op de achtergrond villa Belvédère, gebouwd door procureur-generaal mr. Abraham M. de Rouville voor f 30.000. Na zijn benoeming tot gouverneur in 1866 bleef De Rouville hier wonen wegens de verregaande staat van bouwvalligheid van het paleis. Hij verkocht Belvédère in 1869 aan het koloniale gouvernement (voor... f 30.000).

66. Het „Plezierhuis” op Motet, waar Simón Bolívar in 1812 logeerde. In 1923 is het afgebroken.

School Sto. Thomas, Curaçao, W. I.

Uitgave von Gebrs. Jonckheer, Curaçao, W. I.

67. Het St.-Thomascollege, waarvan het oudste stuk gebouwd is in 1886. Aanvankelijk was het Colegio Santo Tomás een pensionaat voor jongens, zoals Welgelegen dit was voor meisjes. Men had er leerlingen uit Venezuela, Colombia, de Dominicaanse Republiek, Cuba en Puerto Rico. Er werd ook Latijn en filosofie gegeven. Thans zijn in het gebouw gevestigd de Antilliaanse Rechtsschool en het Centraal Historisch Archief. Binnenkort behoort dit gebouw, waar generaties Curaçaoënaars onderwijs hebben ontvangen, tot het verleden. Het wordt afgebroken en ter plaatse komt de polikliniek van het St.-Elisabethsgasthuis.

St. Elisabeths-Gasthuis te Curaçao (achterzijde)

Nadruk verboden

Soublette-et Fils, Hof-Photografen. Curaçao. W. I.

68. Het St.-Elisabethsgasthuis, gebouwd in 1858. Pas in 1887 kreeg het de naam St.-Elisabethsgasthuis.

69. De Rodeweg omstreeks 1918. Op de achtergrond staan de nog bestaande woningen, welke ontstaan zijn uit het militaire hospitaal Plantersrust, gebouwd in 1891. Tot 1923 is het hospitaal hier gebleven.

70. Eindpunt van de „paardenspoorweg” van Otrobanda bij Piedra-Piedra of Bao di Palu, nu verdwenen namen van de plek bij de rooms-katholieke begraafplaats aan de Rodeweg. De tram van Otrobanda heeft maar een half jaar bestaan, van 1 juni 1896 tot 31 december van hetzelfde jaar. Hij rendeerde niet.

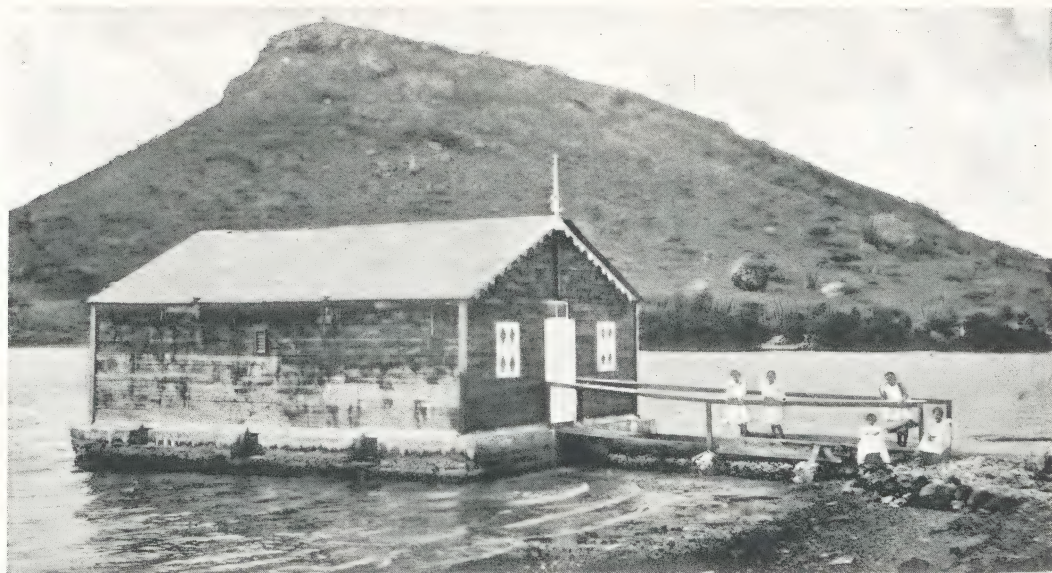
71. Idyllisch tafereel van de Rodeweg. Verkoopsters van allerleihande en mensen die inkopen moesten doen, begaven zich al voor dag en dauw op weg om tegen de morgen bij de stad te zijn. Aan het eind van de Rodeweg (boven) rustte men uit.

Pensionat "Welgelegen" ("Habaai") Curaçao, W. I.

Uitgave von Gohrs. Jouckheer, Curaçao, W. I.

72. Pensionaat Welgelegen van de zusters franciscanessen van Roosendaal, gebouwd in 1867. Na hun komst op Curaçao begonnen de zusters in 1842 een pensionaat in de stad; in 1864 kochten zij de plantage Habaai, waar zij aanvankelijk huisden in het nog bestaande landhuis Welgelegen. Het pensionaat werd daarom zowel „Welgelegen” als „Habaai” genoemd. Het heeft tot 1940 bestaan en was gerenommeerd in heel Latijns-Amerika.

Sea-Bath Room -- Franciscan Sisters College "Welgelegen", Curaçao, W. I.

Nadruk verboden.

Saublette et Fils, Hof-Photografen, Curaçao, W. I.

73. Achter het pensionaat was een badhuis gelegen, dat na 1925 geleidelijk aan onbruikbaar werd door de teer, afkomstig van de raffinaderij.

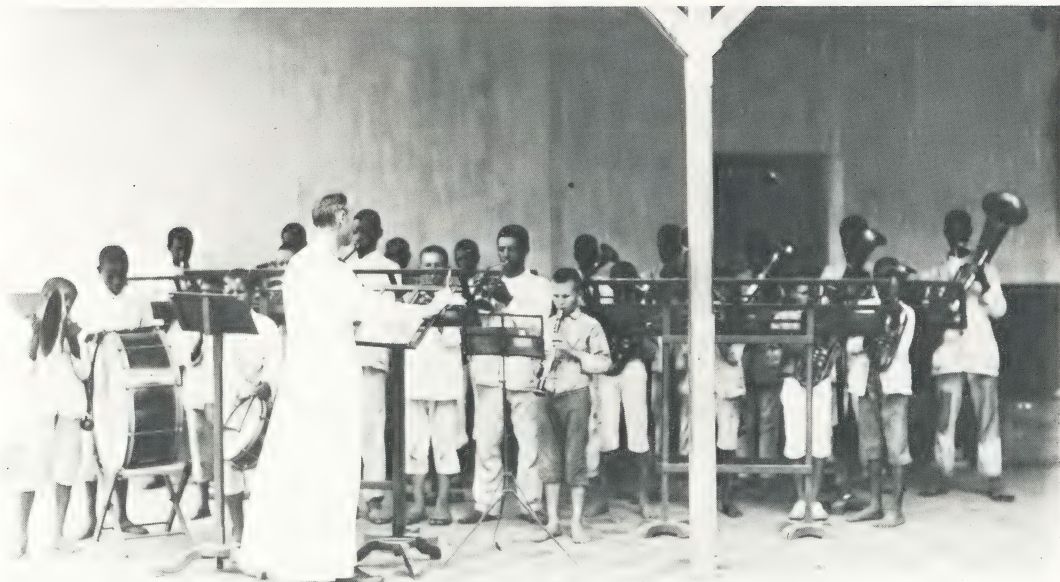
74. De kapel van „Habaai”, zoals deze was in de glorie dagen van het pensionaat.

75. De staf van „Habaai”, leraressen en verzorgsters, allen zusters franciscanessen van Roosendaal. Onder de zusters waren ook diverse Antilliaanse religieuzen.

76. De Emmaschool, de in 1904 begonnen openbare school op Punda. Het jaar waarin de foto genomen is, hebben wij niet kunnen vaststellen.

77. De fraters van Tilburg, die sinds 1886 op Curaçao werken, hebben behalve het onderwijs, ook de recreatie van de jeugd in de widest zin des woords ter hand genomen. De fraters met hun lange witte toog zijn uit het stadsbeeld verdwenen, maar nu, bijna honderd jaar na hun komst, vormen zij nog een grote kracht bij het onderwijs.

78. Huisbezoek van pastoor Franciscus Helling O.P. (rechts, te paard) omstreeks 1900 te Montaña.

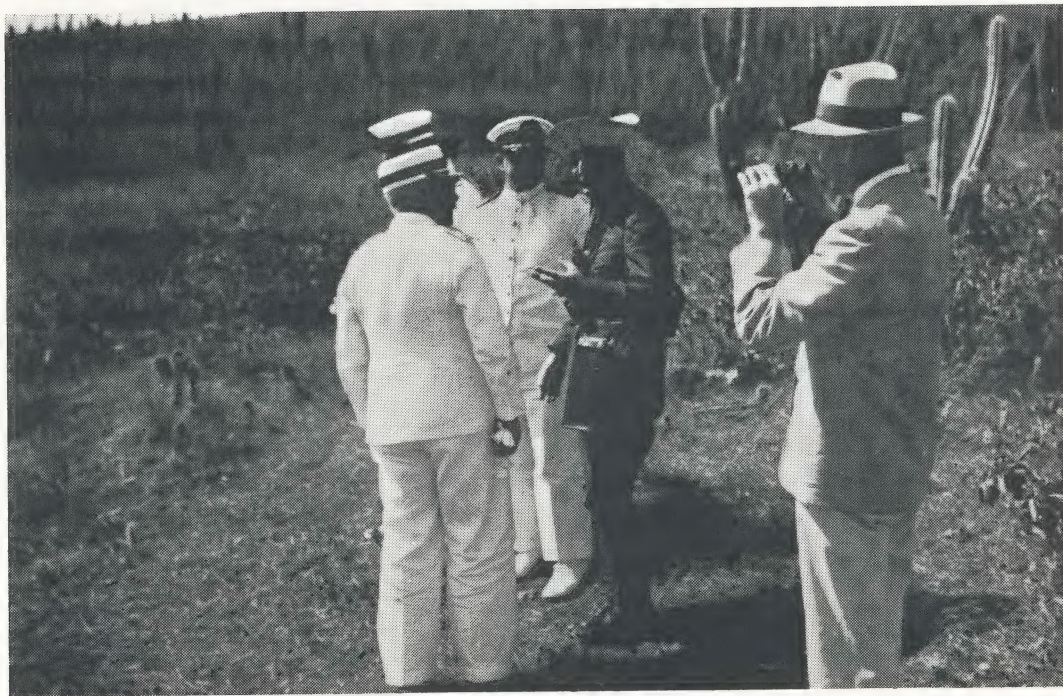
79. In juli 1945 werd het feit herdacht, dat de paters dominicanen van de Nederlandse provincie vijfenzeventig jaar de geestelijke verzorging van de rooms-katholieken op onze eilanden hadden. Er is toen een foto gemaakt van de meeste op Curaçao werkzame paters. In het midden (met bonnet op de knieën) de apostolisch vicaris monseigneur Petrus I. Verriet; links van hem op de foto de pauselijke nuntius uit Haïti, die namens de Paus aanwezig was; rechts pater A. van de Veen Zeppenfeldt O.P., een Arubaan, die in 1945 vicarius generalis was van de paters en in 1948 Verriets opvolger zou worden.

80. Mgr. Petrus Innocentius Verriet O.P.,
titulair bisschop van Eleutherna en achtste
apostolisch vicaris van de Nederlandse Antillen
1931-1948, tijdens een preek, toen het ritueel
nog niet „versoberd” was.

81. Bij de opening van de rooms-katholieke school op Pietermaai, januari 1885. In het midden pater Ceslaus H.J. Reynen O.P., die als hoofd der school dienst deed, samen met enkele paters en broeders en de eerste leerlingen.

82. Blijkens de na de tweede wereldoorlog verschenen rapporten van Nederlandse en Noordamerikaanse zijde was Curaçao bij het uitbreken van de oorlog in 1940 paraat. Gouverneur was toen G.J.J. Wouters, tevens opperbevelhebber, die men hier op de rug ziet tijdens een veldoefening op Curaçao. In donker uniform de commandant der troepen L. Langeveld (de eigenaardige hoed is de zogenaamde bamboehoed, vroeger bij de marine als tropendracht in gebruik). Met de kijker in de hand mr. F.A. Jas, toen procureur-generaal.

83. Een ander gevolg van de oorlog was, dat men aan boord van de schepen doorgaans de reddingsgordels om had vanwege het na 1942 acute duikbotengevaar. Dit is J.H. Sprockel, toen voorzitter van de staten en hoofd van de Hendrikschool, met vrouw en kinderen.

Curaçao D W I

No. 14—“Curaçaosche Petroleum Mij”

Copyright A D Capriles & Co.
Curaçao D W I

84. Toen in 1918 de raffinaderij van Shell Curaçao n.v. begon te draaien, verschenen er al gauw prentkaarten, die de werknemers bij dit bedrijf, voor zover uit het buitenland afkomstig, naar huis konden sturen. Dit is een van de oudste foto's van de raffinaderij.

85. De Isla, het schiereiland, waarop Shell begon. Het huisje is het vroegere kruithuis. In 1915 kocht Shell dit terrein, de plantage Asiento, groot circa honderd ha voor f 100.000. De totale oppervlakte van het raffinaderijterrein bedraagt thans 457 hectare.

Clubgebouw van de Caribbean Oil Co.

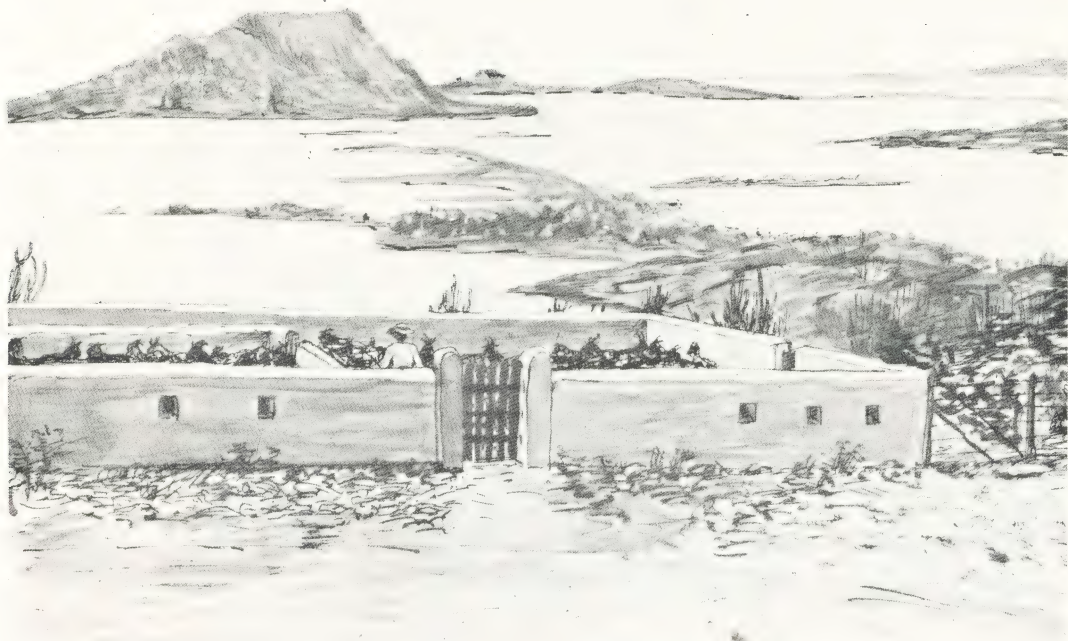
86. Een kaart uit 1927 van het clubgebouw van de Caribbean Oil Company, de olieonderneming die in Maracaibo werkte en op Curaçao aan de Piscaderabaai een club met hotelaccommodatie liet bouwen. Deze is later overgenomen door Shell (toen CPIM) en werd toen de Piscaderabaai Club, welke vervolgens is opgegaan in het Hilton Hotel.

87. Na de overval van Urbina in 1929 liet de Shell uit een stevige auto een geïmproviseerde pantserwagen maken om de eigendommen te beschermen.

88. Bij de herdenking van de driehonderdjarige band met Nederland is in 1934 een gedenkboek verschenen, waarin tekeningen staan afgedrukt van mevrouw N.J.C. van Breemen-Kruyt, die een beeld geven van Curaçao een halve eeuw geleden. Hierboven het vervoer van tuinprodukten naar de stad.

89. Een geitenkoraal en gezicht op een binnenwater.

90. Put, molen en watervergaarbak in een moes-tuin.

91. Een drinkwaterput met houten deksel.

94. Het schoonmaken en verkopen van vis vond vroeger gewoon aan de kade plaats. Op de achtergrond de Brug Koningin Emma der Nederlanden.

Caracas-baai, Quarantineplaats

Curaçao

95. Oudtijds werd Klein-Curaçao als quarantaineplaats gebruikt, later een van de eilanden in het Schottegat. In 1854 werd een quarantainegebouw gebouwd (het tegenwoordige Curaçaos Museum), maar twintig jaar later werd de Caracasbaai voorzien van de nodige faciliteiten voor quarantaine. Tot 1927 is Caracasbaai quarantainestation gebleven. Links boven Fort Beekenburg, gebouwd door en genoemd naar gouverneur Nicolaas van Beek in 1703.

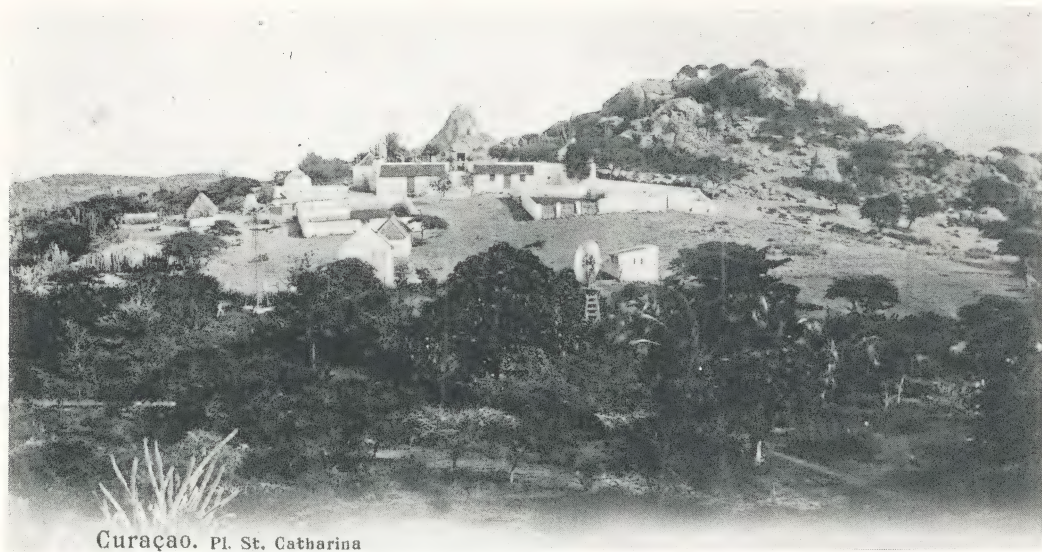
Buitenplaats „St. Martha“. - Curaçao.

Uitz. van Gebr. Jonckheer, Curaçao

96. Santa Marta in de oude tijd. Let op de huisjes „cas di yerba”, met het dominerende landhuis op de achtergrond.

97. Voor wie naar buiten ging, was „D’Oranjeboom” dè plaats om even aan te leggen in de tijd, toen men na een glaasje nog niet zei: láát je rijden.

Curaçao. Pl. St. Catharina

98. Ook de plantage Santa Catarina was oudtijds een groot bedrijf.

Bij de put. - Curaçao.

Uitg. van Gebr. Jonckheer, Curaçao

99. Vóór de komst van de waterleiding in de buitendistricten moesten de bewoners 's morgens hun water gaan putten. Dat was dan tevens een gelegenheid om nieuws uit te wisselen in de tijd dat er nog geen radio was.

Curacao.
D.W.I.

No. 36—Native Woman Fish Vender
Copyright A. D. Capriles & Co., Curacao, D.W.I.

100. Heel wat verkoopsters van vis kwamen te voet naar de stad, maar er waren er die het zover hadden geschopt, dat zij een ezel hadden.

101. Rustpauze onderweg met de „kitrin”, een rijtuig dat voor tochten naar buiten werd gebruikt. In de stad had men de „kitoki”, dat lichter gebouwd en met wat meer luxe uitgevoerd.

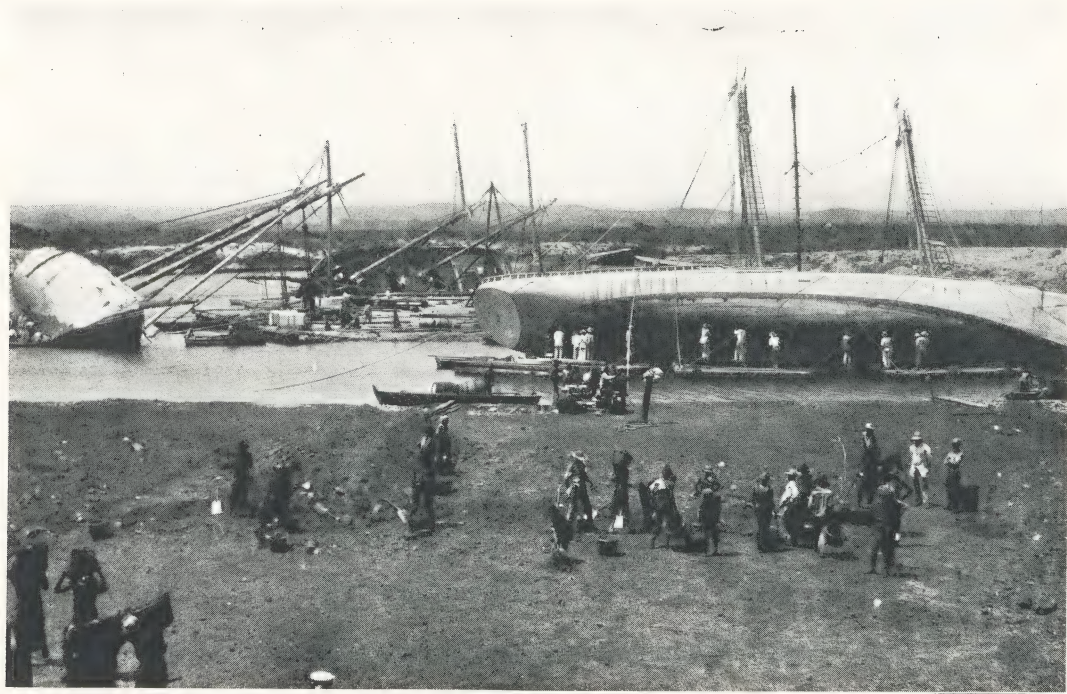
102. De oranjeboom is al in de Spaanse tijd ingevoerd. Van de schil van de vrucht wordt likeur gemaakt. De boomgaarden, oranjerieën genoemd, waren wijd en zijd over het eiland verspreid, maar in 1835 werd door piespies een ravage aangericht. Pas omstreeks 1890 is men met de stelselmatige aanplant van oranjerieën begonnen. In 1900 waren er enkele men met drie- tot vierhonderd bomen, vooral op Siberië. Voor de eerste wereldoorlog werd per jaar ongeveer vijftienduizend kilo uitgevoerd. Hierboven ziet u het drogen en sorteren van de schilletjes.

103. De ingang van een fosfaattunnel op Santa Barbara in 1916. De fosfaat is in 1871 ontdekt, maar van 1895 tot 1913 lag de mijn stil.

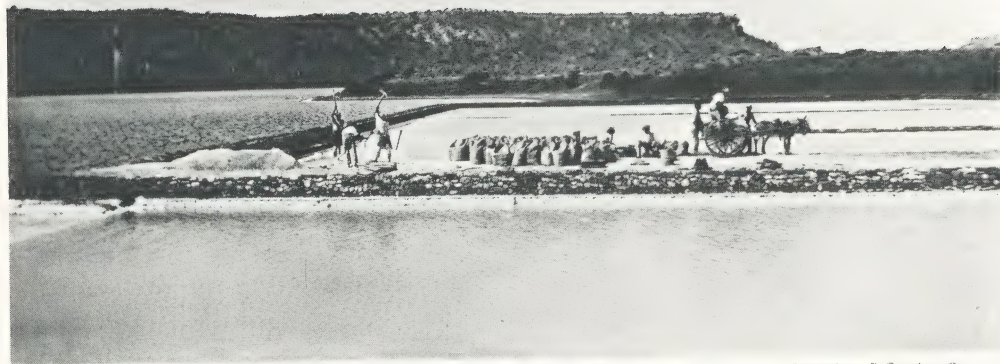

104. De culture van sisal, heel oud op Curaçao, werd beter georganiseerd door de totstandkoming van de Eerste Curaçaosche Sisal Maatschappij in 1909. Sisal werd gebruikt voor het maken van alpargata's (een sandaal met bovenwerk van grove vezelstof) en touw. De touwslagerij had de leuke naam „Michiel de Ruyter”. Dit is de sisalplantage op Mount Pleasant (Malpais) in 1916.

105. Tot na de eerste wereldoorlog had men verschillende scheepswerven op Curaçao, waar schoeners werden gebouwd. Naarmate de schoeners verdwenen en de handel toenam, veranderden de werven in kaden, maar – typisch Curaçaos spraakgebruik – men bleef van werf spreken. Boven zien we de schoeners Perla de Ozama, Altagracia en Carolina op de Julianawerf van S.E.L. Maduro & Sons.

Curaçao, D.W.I.

No. 4—Work on Salt Pans.

Copyright, A. D. Capriles & Co.
Curaçao, D.W.I.

106. De zoutwinning is vroeger een belangrijke bezigheid geweest. Hier en daar vindt men nog de resten van zoutpannen op het eiland. In 1908 bijvoorbeeld werden nog achttien-duizend vaten à honderddertig kilo uitgevoerd.

107. Het vlechten van hoeden is de oudste huisindustrie op het eiland. Voordat de olie kwam, beijerden de missie en de overheid zich om de hoedenvlechterij te bevorderen teneinde een betere bestaansmogelijkheid voor de bevolking te scheppen. In de beste tijd werd honderdveertigduizend dozijn per jaar uitgevoerd, ter waarde van vijf à zes ton of tweederde van de totale uitvoerhandel. In 1930, vijftien jaar nadat de olie was gekomen, was het hoedenvlechten met 5038 beoefenaars, waarvan 5 mannen, nog het meest uitgeoefende beroep (volkstelling 1930). Maar na 1934 is deze huisnijverheid geleidelijk aan verdwenen.

Curaçao, D.W.I.

No. 4—Work on Salt Pans.

Copyright, A. D. Capriles & Co.
Curaçao, D.W.I.

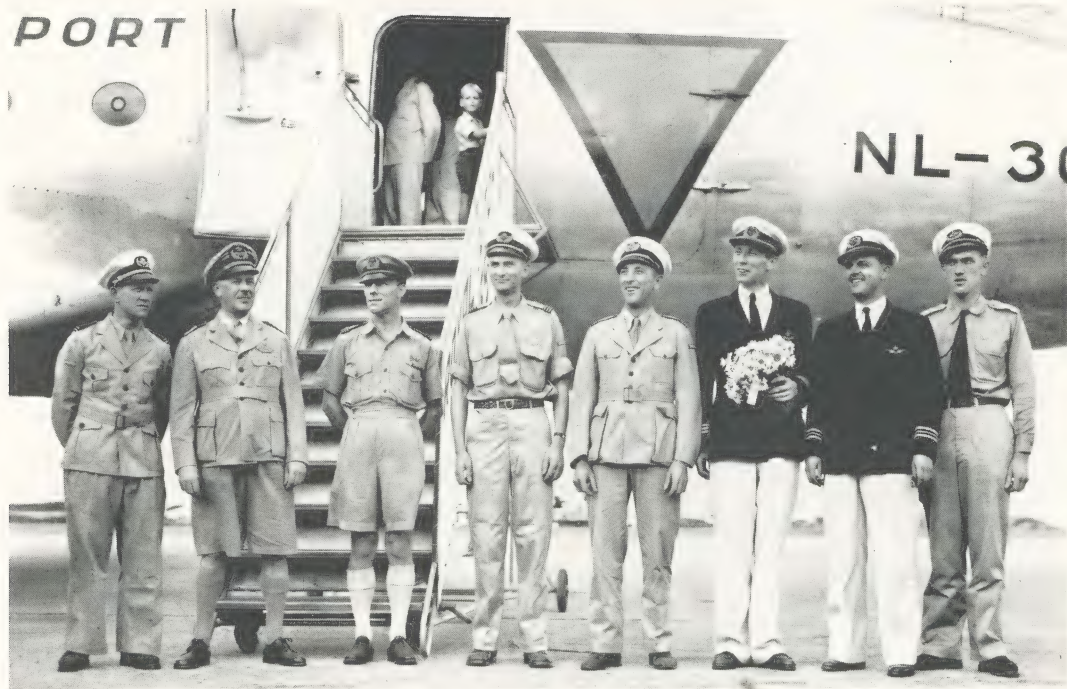
106. De zoutwinning is vroeger een belangrijke bezigheid geweest. Hier en daar vindt men nog de resten van zoutpannen op het eiland. In 1908 bijvoorbeeld werden nog achttien-duizend vaten à honderddertig kilo uitgevoerd.

107. Het vlechten van hoeden is de oudste huisindustrie op het eiland. Voordat de olie kwam, beijverden de missie en de overheid zich om de hoedenvlechterij te bevorderen teneinde een betere bestaansmogelijkheid voor de bevolking te scheppen. In de beste tijd werd honderdveertigduizend dozijn per jaar uitgevoerd, ter waarde van vijf à zes ton of tweederde van de totale uitvoerhandel. In 1930, vijftien jaar nadat de olie was gekomen, was het hoedenvlechten met 5038 beoefenaars, waarvan 5 mannen, nog het meest uitgeoefende beroep (volkstelling 1930). Maar na 1934 is deze huisnijverheid geleidelijk aan verdwenen.

108. Een van de merkwaardigste vormen van broodwinning was de uitvoer van struisvogelveren. Toen vlak voor de eerste wereldoorlog de vraag naar deze veren enorm groot was, werd in 1912 op Montaña begonnen met tien struisvogels in het daartoe aangelegde park Albertine. Het ging goed en weldra waren er veertig vogels. Tijdens de eerste wereldoorlog werd de export (praktisch alleen naar Londen) moeilijk, maar het park Albertine heeft tot 1931 bestaan.

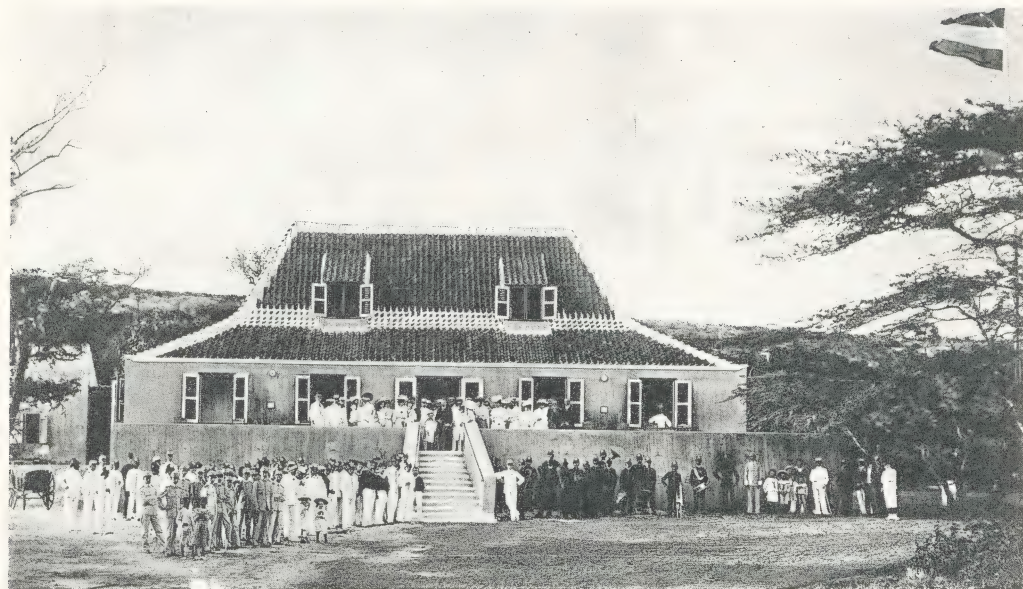
109. Toen na afloop van de tweede wereldoorlog het eerste KLM vliegtuig op Hato landde, werd de bemanning feestelijk ontvangen. Aan gezagvoerder Adriaan Viruly werd een ruiker aangeboden.

110. Op 22 december 1934 landde de Fokker-18, Snip, op Curaçao, het begin van het Westindisch Bedrijf der KLM, in 1964 overgegaan in de ALM. De cockpit van de Snip staat momenteel in de tuin van het Curaçaos Museum.

111. De stationsgebouw op de luchthaven Hato — de latere Albert Plesman Airport — in de goede oude tijd.

Inwijding van het Militair Tehuis. 16. Mei 1907

Soublette et fils, Hof-Photografen

Curaçao W. I)
(Nadruk verboden.)

Kol. Tentoonstelling Curaçao 1904. Model Negerhut, Inz. Joubert & Co.

113. In 1904 is er op Curaçao een grote tentoonstelling van nationale produkten gehouden. Deze kaart geeft een idee van de afdeling woningbouw.

114. De Curom-studio in 1939, in een van de gewelven van het Riffort, betimmerd met celotex. Arnold Kreps (zittend links) interviewt ir. Lieshout van Philips. Staande de heer Van Kuyck van Radio-Holland. Opvallend is, dat ook al was er natuurlijk nog geen airconditioning in de studio, de heren van vroeger hun witte gesteven jassen niet uit deden.

115. De eerste Oranje Nassau van de KNSM kwam op 27 maart 1884 op Curaçao aan en bleef in de vaart tot 6 oktober 1906, toen een hevige storm het schip bij Koraal Specht op de kust joeg. De resten van de „barcu kibrá” zijn daar tot vandaag te zien. De tweede Oranje Nassau voer van 1911 tot 1939 en de derde van 1957 tot 1972, toen de KNSM de passagiersschepen op de lijn naar de Antillen uit de vaart nam.

116. Met de Simón Bolívar, die bij het begin van de tweede wereldoorlog op een mijn liep, en de Colombia, die tijdens de oorlog verging, was de Stuyvesant een vlaggeschip van de KNSM. Velen bewaren aan dit schip met zijn pluche weelde dierbare herinneringen. Van 1918 tot 1950 heeft de Stuyvesant ontelbare keren de oversteek gemaakt.

